

SPRAWOZDANIA I DOKUMENTY

Ks. Tadeusz Matras

„ASPEKTY NATCHNIENIA BIBLIJNEGO”

(XVIII Sympozjum Biblistów Polskich we Włocławku)

XVIII Sympozjum Biblistów Polskich w dniach 8—9 września 1980 r., miało tym razem miejsce, w jednym z najstarszych seminariów w Polsce, w stolicy ziemi kujawskiej — Włocławku. Rozpoczęto go Mszą św. koncelebrowaną w czternastowiecznej, gotyckiej katedrze włocławskiej pod przewodnictwem miejscowego ordynariusza ks. bpa Jana Zaręby, który podczas sprawowania Eucharystii wygłosił homilię o umiłowaniu ludzi przez Boga, o czym czytamy na kartach Pisma św. Bibliści zaś mają tę miłość odczytać i przekazać innym. Celebrans zakończył homilię wezwaniem wszystkich do modlitwy, aby za przyczyną Bożej Rodzicielki udzielona została w wystarczającej mierze łaska zgłębiania Słowa Bożego i właściwego przekazywania go ludziom, ucząc ich życia w prawdziwej miłości.

Obrady sympozjum otworzył prezes Sekcji Biblistów Polskich o. prof. dr hab. Hugolin Langkammer OFM. Szczere wyrazy wdzięczności skierował pod adresem JE. ks. bpa Ordynariusza za przyjęcie biblistów w gmachu swego seminarium, za celebrę Mszy św. i homilię. Z racji przeżywanego przez miejscowego Ordynariusza 17. rocznicy sakry, złożył w imieniu biblistów Pasterzowi życzenia, aby boża pomoc towarzyszyła w biskupiej posłudze dla dobra Kościoła powszechnego i diecezji.

Prezes biblistów wyraził wdzięczność wszystkim uczestników zjazdu dla Seminarium, jego Zarządu: ks. Rektora i Przełożonych, kleryków i siostr, za włożony trud podczas trwania sympozjum.

Następnie poinformował o ostatnich nominacjach: ks. Stanisława Grzybka (Kraków) — na profesora zwyczajnego, zaś ks. Józefa Kudasiwicza (Kielce) — na profesora nadzwyczajnego. Oznajmił z radością, iż jeden z biblistów — ks. dr Stanisław Stefanek TChr (Poznań) został wyniesiony do godności biskupiej i skierowany do diecezji szczecińsko-kamińskiej. Zakomunikował o uzyskanych stopniach naukowych w zakresie biblistyki w ubiegłym roku akademickim oraz wspominał o zmarłych biblistach. Wśród odchodzących na wieczny spoczynek znaleźli się ks. Paweł Nowicki (archidiecezja w Białymstoku), wieloletni profesor języków biblijnych na KUL-u. Wraz z uczestnikami sympozjum polecił jego duszę w modlitwie miłosierdziu Boga.

Obradom w pierwszym dniu przewodniczyli: ks. prof. Felicjan Kłoniecki (Gniezno) przed południem, zaś ks. prof. Feliks Gryglewicz (Lublin) po południu. Uwaga uczestników w tym dniu skoncentrowała się wokół zagadnień związanych z interpretacją zapisanego Słowa Bożego a w szczególności natchnienia biblijnego. Referaty wygłosili: ks. doc. dr hab. Jerzy Chmiel (Kraków): *Modele antropologiczne w interpretacji natchnienia biblijnego*, ks. dr Bernard Wodecki SVD (Pieniężno): *Wyposażenie duchowe Mesjasza według Iz 11, 1—5*, ks. dr Bogdan Poniży (Poznań): *Poznanie Boga na podstawie Mdr 13, 1—9* oraz ks. dr Paweł Cieślik (Szczecin — Gorzów): *Zagadnienie kerygmatu chrystologicznego*

Dziejów Apostolskich. Przedstawione w referatach wyniki badań stanowią krok naprzód w rozwiązaniu problemu udziału ludzkiego pierwiastka we współpracy właściwej natchnieniu. Sięganie zaś do innych dziedzin nauki pozwoliło wszechstronnie spojrzeć na tekst biblijny i jego strukturę.

Pierwszy mówca zajął się układem zachowań, wspólnym wszystkim ludziom i ponadczasowym, związanym z istotą ludzkiej natury. W zasadniczej części referatu przedstawił dwa modele: psycho-antropologiczny i dramatu społecznego, pomagające w interpretacji natchnienia biblijnego. Wykazał, że antropologiczny punkt widzenia przygotowuje problematykę recepcji Słowa Bożego, dającą w końcowym efekcie kanon Pisma św., którego autorem jest Bóg i człowiek.

Drugi zaś referat przedstawił szczególną rolę *ruah Jahwe*, działającego przez patriarchów i proroków starotestamentowych, a w szczególności i wyjątkowy sposób przez Mesjasza. Precyzję tego wyjątkowego działania znajdujemy u Izajasza — teologa Ducha Bożego.

Referat ks. Poniżego wprowadził w klimat ideowy Księgi Mądrości, analizę literacką i treściową rozważanej perykopy oraz związek jej z filozofią stoicką. W konfrontacji kultury semickiej ze światem pogańskim zmierzał do ukazania uniwersalizmu objawienia oraz szacunku dla Słowa Bożego.

Ostatni referat ks. Cieślaka analizował różne kazania misyjne zawarte w Dziejach Apostolskich, których stałymi elementami są historia Jezusa, Jego śmierć i zmartwychwstanie. Celem ich jest przygotowanie do paruzji, ukazując historię zbawienia i kierując apel do nawrócenia i oddania się Bogu.

Żywa i rozległa dyskusja uzupełniła wypowiedzi prelegentów lub jeszcze bardziej przybliżyła je uczestnikom. Zastanawiano się w niej nad problemem współpracy bytu wolnego z kierującym Bogiem w ramach struktury, relacji natchnienia i wcielenia oraz natchnienia i objawienia, rozróżnienia procesu natchnienia i jego skutków, wierności Łukasza wobec historii, przewagę kerygmatu nad katechezą u Apostołów, znaczeniem prowadzonych badań dla metodologii Nowego Testamentu. Mocno akcentowano potrzebę należytej interpretacji natchnienia biblijnego, które uległo pewnej dewaluacji. Proponowano zebranie w przyszłości wszystkich materiałów z prowadzonych badań nad natchnieniem biblijnym i opublikowanie ich w formie pracy zbiorowej, co byłoby poważnym wkładem biblistyki polskiej w całość powyższego problemu.

Pierwszy dzień obrad, bibliści zakończyli nabożeństwem maryjnym, z racji uroczystości Narodzenia NMP. Nabożeństwo w kościele seminarijnym odprawił o. prof. dr hab. Augustyn Jankowski OSB (Kraków—Tyniec), członek Papieskiej Komisji Biblijnej. Konferencję *Maryja — matką zawierzenia* wygłosił ks. dr Edward Szymanek TChr (Poznań), zwracając w niej uwagę na postawę wiary, jaką reprezentowała Matka Boga i nasza oraz wezwał do jej naśladowania.

Drugi dzień obrad rozpoczęła wspólna Msza św. aplikowana za wszystkich zmarłych biblistów. Koncelebrze przewodniczył ks. dr Franciszek Jóźwiak — rektor Włocławskiego Seminarium Duchownego, który podczas składanej Ofiary wygłosił okolicznością homilię o odpowiedzialności każdego z nas za dokonany wybór chrześcijańskiej egzystencji. Wskazał, że umarli jako ludzie pochylający się nad słowem natchnionym Boga, ukazując i ułatwiając drogę do odczytania tego wyboru i zdobycia właściwych owoców życia, powinni zanieść przed Stwórcę wiele osiągnięć.

Obradom w tym dniu przewodniczył ks. prof. Józef Kudasiwicz (Kielce). Referaty wygłosili: ks. dr Tomasz Hergesel (Wrocław): *Cud w interpretacji autorów biblijnych* oraz ks. dr Tomasz Jelonek (Kraków): *Rola Ducha Świętego według Listu do Hebrajczyków*.

Ks. Hergesel w swoim rozważaniu wyszedł z założenia, że w dzisiejszym rozumieniu cud należy uważać za wypadkową dwóch współrzędnych: wiary biblijnej i racjonalnego spojrzenia na świat, a więc dwóch wielkości nie przylegających do siebie. Ponieważ zaś opowiadania o cudach ulegały reinterpretacji, dlatego starał się ukazać mechanizmy przemian zachodzących w polu napięcia między faktem a jego interpretacjami. Omówił nadzwyczajne zjawiska znajdujące miejsce na kartach ksiąg natchnionych: trzy fakty towarzyszące Izraelitom przy wyjściu z Egiptu, działalność Eliasza i Elizeusa — obrońców zagrożonego jahwizmu oraz mejsjańskie dzieło Jezusa przekazane przez ewangelistów. W konkluzji doszedł do wniosku, że Bóg może wyposażać człowieka w niezwykłą moc do wypełnienia określonego zadania, ale wszelką władzę obdarzył tylko Jezusa Chrystusa.

Referat ks. Jelonka starał się odpowiedzieć na pytanie, czy stosunkowo nieliczne miejsca w Liście do Hebrajczyków o Duchu Świętym, nie zawierają istotnej i bardzo bogatej treści. Omówił następujące problemy: termin „pneuma” w Liście do Hebrajczyków, siedem miejsc mówiących o Duchu Świętym, wskazując w nich na relacje między rzeczywistością chrześcijańską, Pismem św. a trzecią Osobą Boską. Referent doszedł do wniosku, że Duch Święty odgrywa zasadniczą rolę w teologii Listu. Autor Listu docenia tę rolę, a siedmiokrotne wzmiankowanie Ducha Świętego nabiera rzeczywistości symbolicznego znaczenia.

I w tym dniu wywiązała się ożywiona dyskusja nad przedstawioną problematyką w referatach. Dyskutanci mówili o perykopach Janowych komponowanych na wzór Księgi Wyjścia, stąd sugerowali patrzeć na nie przez pryzmat obu Testamentów. Koncepcję cudu rozwijali jako progresywny ciąg objawień, tworzący syntezę cudu w historii zbawienia. Widzieli w cudzie podwójną funkcję: uwiarytelniającą i objawiającą. Zastanawiali się nad wprowadzeniem synonimicznego pojęcia w miejsce dotychczasowego „cud”.

Podczas sympozjum poinformowano uczestników o pracach nad przygotowaniem do druku pseudoepigrafów Starego Testamentu, podjętej przez Roczniki Teologiczno-Kanoniczne KUL-u publikacji bieżącej, polskiej bibliografii biblijnej (ks. R. Rubinkiewicz) oraz o nowych pozycjach wydawniczych z zakresu biblistyki (ks. F. Gryglewicz, ks. M. Filipiak, ks. T. Matras).

Zaproponowano wydanie albumu lub księgi pamiątkowej z racji zbliżającego się 25-lecia istnienia Sekcji Biblistów Polskich (ks. M. Wolniewicz).

Zarząd Sekcji ustalił, że następne sympozjum odbędzie się w Pelplinie lub Paradyżu w dniach 14—15 września 1981 r. Tematem jego będzie „Kyrios—Pneuma”.

Uczestnicy sympozjum przesłali telegramy do ks. Prymasa Polski kard. Stefana Wyszyńskiego, ks. bpa Stanisława Stefanka z racji jego wyniesienia do godności biskupiej oraz ks. prof. Stanisława Łacha — nestora biblistów polskich z racji złotego jubileuszu jego kapłaństwa.